

اثربخشی انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیر کلامی کودکان بیش فعال آزاده امیدی باورصاد (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، آموزگار پایه دوم ابتدایی، دبستان غیرانتفاعی صدرا، تهران، ایران. omidi.azi1384@gmail.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر اثربخشی انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیر کلامی کودکان بیش فعال بوده است. این پژوهش از نوع کاربردی، روش گردآوری داده‌ها میدانی و از نظر روش اجرا شبه‌آزمایشی با طرح (پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل) می‌باشد. جامعه آماری شامل کودکان بیش فعال منطقه ۵ شهر تهران در سال ۱۴۰۲ به تعداد ۱۹۰ نفر بود. که با روش تصادفی ۴۰ نفر از کودکان بیش فعال در دو گروه (۲۰ نفر آزمایش و ۲۰ نفر کنترل) انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری داده‌ها شامل انیمیشن‌های داستانی از طریق تلویزیون و CDها و پرسشنامه استاندارد هوش کلامی و غیر کلامی وکسلر (۱۹۳۹) بود. روایی پرسشنامه توسط متخصصان تایید شد و پایایی با ضریب آلفای کرونباخ هوش کلامی برابر ۰/۸۷ و هوش غیر کلامی برابر ۰/۷۹ صدم محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده از روش‌های آمار توصیفی (محاسبه فراوانی و درصدها، انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون‌های کولموگروف-اسمیرنوف و t مستقل) استفاده گردید. یافته‌ها نشان داد انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیر کلامی کودکان بیش فعال منطقه ۵ شهر تهران تاثیر دارد.

واژه‌های کلیدی

انیمیشن‌های داستانی، هوش کلامی، غیر کلامی.

۱. مقدمه

امروزه یکی از تاثیرگذارترین و پرطرفدارترین تولیدات رسانه‌ای در دنیا، از نظر اثرگذاری بر تربیت کودکان و نوجوانان، تولیدات سینمایی انیمیشن، به‌ویژه انیمیشن‌های هالیوودی^۱ است. از زمانی که انیمیشن‌های سینمایی سه‌بعدی به‌وجود آمده‌اند، این نوع تولیدات در محتوا نیز دست‌خوش تحولات زیادی شده و مفاهیم و محتوای آن‌ها به‌ویژه از جنبه تربیتی، به‌طور محسوس‌تری ارتقا یافته است [۱]. که بیشترین تولیدات انیمیشن را انیمیشن تلویزیونی تشکیل می‌دهد. تعداد زیاد شبکه‌های تلویزیونی در دنیا باعث شده این نوع انیمیشن، بازار بسیار وسیعی را به خود اختصاص دهد. تولیدات انیمیشن تلویزیونی بر بستر انیمیشن دیزنی شکل گرفت. انیمیشن دیزنی از زیبایی‌شناسی عام طبیعت‌گرا بهره می‌جست و استودیوی دیزنی با تلاش بسیار آن را دنبال می‌کرد. شرکت «یو-پی-ای» با سبک انیمیشن انتزاعی خود، زیبایی‌شناسی دیزنی را به مبارزه طلبید. سبکی با پرسپکتیو تخت، رنگ‌ها و پس‌زمینه‌های انتزاعی، سبک طراحی متفاوت با دیزنی و متحرک‌سازی محدود. «یو پی ای» از یک نظر به‌خاطر ساده‌سازی و پیروی از هنر انتزاعی در تولیدات خود که شامل انیمیشن محدود می‌شد، شهرت زیاد به‌دست آورد و اگرچه آثار آن‌ها برای نمایش در سینما بود، اما پس از مدت کوتاهی استفاده از انیمیشن محدود بیش از پیش در ارتباط با تلویزیون قرار گرفت [۶].

انیمیشن به‌عنوان یکی از ابزارهای آموزش چندرسانه‌ای می‌تواند رویدادهای درحال تغییر در طول زمان مانند حرکت، فرایند و رویه‌ها را نشان دهد در انیمیشن نشان دادن مفاهیم و اطلاع رسانی غیرکلامی کاربرد ویژه‌ای دارد و سعی می‌شود تا حالات عاطفی تا حد برو نکنی هیجان یا مخفی کردن آن، سیستم گسترده‌ای از پیام رسانی نمایش داده شود. یکی از خصوصیات مهم مطرح در سینمای انیمیشن، مسئله نمادپردازی یا سمبولیسم است. اسطوره ابزار محکمی است در دست کارگردان انیمیشن و هرکدام از تغییرات و اعمال شخصیت‌های درون یک فیلم انیمیشن می‌توانند معانی عمیقی را در برداشته باشند [۱۱].

فیلم‌های انیمیشن داستانی، حرکت جسمانی و اندامی را به‌گونه‌ای تصویری بازسازی می‌کنند و برخلاف فیلم زنده، از انعطاف بیشتری برای کاربرد خلاقه حرکت برخوردار است. یعنی، انیمیشن با کند و تند کردن حرکات یا کاربرد طنزآمیز یا بیانگرایانه آن، می‌تواند توانایی‌های جسمانی را جلوه‌ای اغراق‌آمیز ببخشد، هنر انیمیشن نیز از همین‌جا آغاز می‌شود. همه ما با فیلم کارتون به‌عنوان تفریحی همگانی، به‌ویژه برای کودکان، آشنا هستیم. نمونه شناخته شده‌تر، فیلم‌های انیمیشن آموزشی برای کودکان و بزرگسالان است [۷]. تولیدات انیمیشن به سه دسته عمده انیمیشن کوتاه تجربی- هنری، انیمیشن سینمایی و انیمیشن تلویزیونی تقسیم می‌شود. عناصر ساختاری این سه نوع انیمیشن، در عین داشتن اشتراکات بسیار، بسته به «ویژگی‌های هر رسانه»، از اختلافاتی نیز برخوردار است. هریک از این انواع، به لحاظ ساختار متن (فیلمنامه)، ساختار فرم بصری و غیره، ویژگی‌های خاص خود را دارند؛ عناصر بصری مانند خط، رنگ، تونالیته (تیرگی/روشنی) شکل، بافت و فضا و نیز ترکیب‌بندی، نورپردازی، حرکت، مواد و متریکال و غیره عناصر صدا مانند: موسیقی، دیالوگ و جلوه‌های صوتی، و ویژگی‌های ساختار فیلمنامه نیز بسته به نوع رسانه و مخاطب هدف (خردسال، کودک، نوجوان و عام) در انواع تولیدات انیمیشن متفاوت است [۶].

به‌طور کلی درحال حاضر فیلم‌های انیمیشن حتی بر روی هوش کلامی و غیرکلامی هم تاثیر می‌گذارد. که هوش کلامی یا هوش زبانی عبارتست از توانایی کاربرد موثر زبان و ارتباطات کلامی در زندگی. تعریف ساده این بعد از هوش این است که دایره لغات فرد از چه تعداد واژگانی تشکیل شده و چقدر می‌تواند سلیس و واضح به بیان نظرات، احساسات و افکارش بپردازد. کلام ما یکی از مهم‌ترین کانال‌های معرفی ما به دیگران است. این که چه می‌گوییم و چگونه می‌گوییم، به دیگران نشان می‌دهد که ما به درد چه کاری می‌خوریم و آیا لیاقت پیشرفت بیشتر را داریم یا نه. این مهم‌ترین ابزار قضاوت دیگران درباره ما است. افراد با هوش کلامی بالا در مهارت‌هایی مانند گوش دادن، حرف زدن، قصه‌گویی، توضیح دادن، بیان احساسات، تدریس، استفاده از طنز، درک قالب و معنی کلمه‌ها، یادآوری اطلاعات، قانع کردن دیگران به پذیرفتن نقطه‌نظر آن‌ها، تحلیل و کاربرد زبان موفق‌تر هستند و جای تعجب ندارد اگر بگوییم اکثر شعراء، روزنامه‌نگاران،

1. Hollywood animations

2. Story animation

نویسندگان، معلمان، وکلا، سیاستمداران و مترجمان از هوش کلامی بالایی برخوردارند[۴]. هوش غیرکلامی شامل تکمیل تصویرها، تنظیم تصویرها، طراحی با مکعب‌ها و غیره می‌باشد[۸]. در هوش کلامی کلمات، قدرت متقاعد کردن، الهام‌بخشیدن، مسحور کردن، کنترل و رهبری یا به عبارتی قدرت تاثیرگذاری بر سایر انسان‌ها را دارند. اما قبل از دبستان محور آموزش کودکان بر هوش غیرکلامی تکیه دارد و بیشتر در قالب بازی، نقاشی و مهارت‌های تصویری به توسعه قابلیت‌های کودک پرداخته می‌شود[۴].

در انیمیشن نشان دادن مفاهیم و اطلاع رسانی غیرکلامی کاربرد ویژه‌ای دارد و سعی می‌شود تا حالات عاطفی تا حد برون‌فکنی هیجان یا مخفی کردن آن، سیستم گسترده‌ای از پیام‌رسانی نمایش داده شود. یکی از خصوصیات مهم مطرح در سینمای انیمیشن، مسئله نمادپردازی یا سمبولیسم است. اسطوره^۲ ابزار محکمی است در دست کارگردان انیمیشن و هرکدام از تغییرات و اعمال شخصیت‌های درون یک فیلم انیمیشن می‌توانند معانی عمیقی را در برداشته باشند[۱۰]. در رابطه با ضرورت پژوهش در باب انیمیشن‌های داستانی، می‌توان گفت انیمیشن‌ها اغلب برای نمایش اطلاعات طراحی می‌شوند به طوری که حاوی تغییرات در طول زمان هستند و به درک و تسهیل یادگیری کمک می‌کنند. مطابق تئوری بارشناختی، انیمیشن‌های آموزشی اغلب به دلیل ایجاد بارهای فرعی زیاد و اثر زودگذر بودن مؤثر نیستند، از این رو برای کاهش بار شناختی انیمیشن، آن را در بخش‌های مجزا تصاویر ثابت نمایش می‌دهند. از طرف دیگر با اینکه نشان دادن تصاویر ایستا برای تحلیل نمایش وضعیت‌های کلیدی یک حرکت سریالی با ارزش است، ولی مشکل عمده تصاویر ثابت این است که نمی‌توانند زمان‌بندی کل مهارت را نشان دهند[۹].

موزمی‌نیا و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی تحت عنوان تاثیر کاربرد انیمیشن بر یادگیری درس علوم تجربی دانش‌آموزان دختر پایه ششم دوره ابتدایی شهرستان دهدز انجام دادند نتایج نشان داد که با استفاده از انیمیشن در آموزش مفاهیم علوم تجربی می‌توان میزان یادگیری دانش‌آموزان در این درس را افزایش داد. پژوهشی دیگر توسط رضوی و همکاران (۱۳۹۷) تحت عنوان رشد زبان کودکان پیش‌دبستانی و رابطه آن با هوش کلامی، غیرکلامی و هوش کلی انجام شد نتایج نشان داد که میان هوش کلامی، هوش غیرکلامی و هوش بهر کلی با رشد زبان رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین میان میانگین نمرات هوش کلامی، در دو جنس، به استثنای مؤلفه‌های اطلاعات، مشابهت‌ها و جملات، تفاوت معنادار وجود دارد؛ هوش کلامی پسران نسبت به دختران میانگین بالاتری دارد و میان دختران و پسران در هوش غیرکلامی و همچنین رشد زبان، تفاوت معنادار وجود ندارد.

مقدس و فرزانه (۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان اثربخشی انیمیشن‌های ورزشی در رفتار ورزشی کودکان (مطالعه موردی: انیمیشن فوتبالیست‌ها) نشان دادند که انیمیشن فوتبالیست‌ها در توجه کودکان به ورزش فوتبال، در علاقه کودکان به ورزش فوتبال، در تمایل کودکان به ورزش فوتبال و در نهایت در انجام ورزش فوتبال توسط کودکان مؤثر بود، بنابراین می‌توان گفت که انیمیشن فوتبالیست‌ها در تغییر رفتار ورزشی کودکان اثربخشی لازم را داشته است. پژوهشی توسط کیارسی و همکاران (۱۳۹۴) تحت عنوان تاثیر تدریس مبتنی بر تکنیک انیمیشن، تصاویر گرافیکی پویا و ایستا بر یادگیری درس علوم دانش‌آموز دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان دزفول نشان دادند که روش تدریس مبتنی بر تکنیک انیمیشن در سطح نسبت به روش‌های مبتنی بر تصاویر گرافیکی پویا و ایستا، مؤثرتر بوده است.

گلیزای^۳ (۲۰۱۷) در پژوهشی تحت عنوان تاثیر برنامه‌های انیمیشن بر زبان و رفتار کودکان نشان دادند که کودکان انیمیشن را تقلید می‌کنند؛ آن‌ها در زندگی واقعی خود بیش از حد فریب می‌خورند. محتوای انیمیشن بر آن‌ها در دست‌یابی به ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی دیگر تاثیر می‌گذارد. آن‌ها مشاهده شده‌اند که تمایل جنسیتی دارند و آن‌ها را با برادران خود نشان می‌دهد. گاهی اوقات، درحالی که درواقع، رفتارهای خشونت آمیز با خواهر و برادران خود را نشان می‌دهند؛ آن‌ها سعی می‌کنند خنده‌دار باشند آن‌ها اغلب رابطه تام و جری با همسالان و خواهر و برادر خود را تقلید می‌کنند، اما با آن‌ها بسیار اشتباه است و بنابراین خشم خود را از دست می‌دهند و به‌نظر می‌رسد صحنه بسیار ناخوشایند است. کودکان نباید خودشان باقی بمانند تا با مسائل روانشناختی کنار بیایند. پژوهشی توسط کتمان^۴ (۲۰۱۷) تحت عنوان تاثیرات قرار گرفتن در معرض تلویزیون و نوع انیمیشن‌ها بر پایداری کار کودکان انجام شد نتایج نشان داد که در پیش‌آزمون، اختلاف معنی‌داری بین متغیرهای مستقل بین گروه‌ها وجود نداشت. رگرسیون چندگانه بین پس‌آزمون و تست

1. Symbolism

2. Myth

3. Glyzay

4. Cotman

پیگیری نشان داد که در معرض روزانه کودکان به تلویزیون به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده کاهش استقامت کار آن‌ها است. یافته‌ها تأکید بیشتری بر مدت زمان قرار گرفتن کودکان در تلویزیون نسبت به هدایت والدین و انواع برنامه‌های تلویزیونی دارد. پژوهشی دیگر توسط حبیب و سولیمون^۱ (۲۰۱۵) تحت عنوان اثر کارتون در تغییر دادن پاسخ‌های ذهنی و رفتار کودکان انجام شد نتایج نشان دادند که کارتونی یکی از عوامل قدرتمندی است که یک فرد در دوران کودکی تحت تأثیر آن قرار می‌گیرد. کارتونی سلاحی دو لبه است، یعنی می‌تواند کودک را بیش از حد به معرض تباهی بکشد؛ هم‌چنین می‌تواند در رشد روانی کودکان هم مؤثر باشد، کارتونی می‌تواند یک کلاس درس باشد و کودک تجربیات زیادی از این طریق به‌دست آورد؛ تجربیاتی که اگر توسط والدین به کودک تذکر داده می‌شد، شاید از طرف آن مقبول نمی‌افتاد. اوپرو و اویسومی^۲ (۲۰۱۴) پژوهشی با عنوان تأثیر ادراک کارتونی‌های تلویزیونی بر رفتار اجتماعی کودکان نیجریه انجام دادند. نتایج نشان داد که اگرچه کارتونی‌های تلویزیونی در آموزش زبان انگلیسی در کودکان نیجریه و هم‌چنین ترغیب آنان به اختراعات و آموزش اخلاق مؤثر بود، خانواده‌ها باید با برخی از جنبه‌های منفی این کارتونی‌ها آشنا شوند. با توجه به مباحث فوق انجام تحقیقی در مورد اثربخشی انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی نمود پیدا می‌کند. چراکه انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی بی‌تأثیر نخواهد بود. بنابراین تدریس معلمان از این فناوری در کلاس درس هوش دانش‌آموزان را تحریک خواهند کرد، و یادگیری دانش‌آموزان افزایش می‌یابد. تحقیق حاضر با علم بر این موضوع به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال منطقه ۵ شهر تهران دارد؟

۲. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، روش گردآوری داده‌ها میدانی و از نظر روش اجرا غیرتوصیفی از نوع شبه‌آزمایشی با طرح (پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل) است. در این پژوهش جامعه آماری شامل کودکان بیش‌فعال منطقه ۵ شهر تهران در سال ۱۴۰۲ به تعداد ۱۹۰ نفر می‌باشند. که به‌صورت تصادفی ۴۰ کودک به‌عنوان نمونه انتخاب شد. که در دو گروه (۲۰ گروه آزمایش و ۲۰ گروه کنترل) قرار گرفتند. در گروه کنترل انیمیشن‌های داستانی اجرا نشد اما در گروه آزمایش انیمیشن‌های داستانی اجرا گردید. ابزار گردآوری شامل برنامه انیمیشن‌های داستانی: در این پژوهش از طریق تلویزیون CDها در اختیار کودکان قرار گرفت. مانند انیمیشن داستانی (پاندای کونگ فو کار ۳ توسط دریم ورکز در سال ۲۰۱۶، زوتوپیا توسط دیزنی در سال ۲۰۱۶، آواز خواندن توسط استودیو ایلومینیشن در سال ۲۰۱۵، لاک‌پشت قرمز را که مایکل دودک دوویت در سال ۲۰۱۶ روی صحنه اجرا رفت). پرسشنامه استاندارد هوش کلامی و غیرکلامی: در سال ۱۹۳۹ دیوید وکسلر آزمونی طراحی کرد که به (توانایی زبانی) بستگی چندانی نداشته باشد. این آزمون دو بخش مقیاس کلامی و مقیاس عملی دارد که هرکدام هفت عنوان را می‌سنجند. در مقیاس کلامی: اطلاعات عمومی، درک موضوع، واژه‌شناسی، شباهت‌ها و تفاوت‌ها و توالی و تکرار ارقام بررسی شد و در مقیاس غیرکلامی: تکمیل تصاویر ناتمام، طراحی با مکعب‌ها، تنظیم تصاویر برای بیان یک داستان، رمزجویی و ساخت جورچین (پازل) و غیره سنجیده شد. این هفت نوع هوش شامل موارد (هوش زبانی، هوش منطقی - ریاضی، هوش بدنی - جنبشی، هوش فضایی، هوش موسیقایی، هوش میان‌فردی و هوش درون‌فردی) است. روایی این پرسشنامه‌ها توسط متخصصان مورد تأیید قرار گرفت. و پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، هوش کلامی برابر ۰/۸۷ و هوش غیرکلامی برابر ۰/۷۹ محاسبه شد که نشان داد پرسشنامه‌ها از پایایی نسبتاً بالایی برخوردار هستند. تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف و t مستقل) از طریق برنامه نرم‌افزاری SPSS²² انجام شد.

1. Habib & Soliman

2. Oyero & Oyesomi

۳. یافته‌ها

۱.۳. آمار توصیفی

در آمار توصیفی نتایج نشان داده است بکارگیری انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال منطقه ۵ شهر تهران در گروه آزمایش پس از آزمون ۱۴،۵۲ و پیش از آزمون ۱۲،۸۱ اما در گروه کنترل پس از آزمون ۱۲،۹۷ و در پیش از آزمون ۱۲،۷۹ است. پس در گروه آزمایش با میانگین ۱۴،۵۲ بیشترین تاثیر را داشته است.

۲.۳. آزمون کولموگروف

جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای موجود در پژوهش از کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد که نتایج نشان داده است چون سطح معنی‌داری در دو گروه کنترل و آزمایش در پیش‌آزمون و پس‌آزمون بزرگتر از ۰،۰۵ می‌باشد پس H_0 (نرمال بودن متغیرهای پژوهش) رد نمی‌شود، و توزیع داده‌ها نرمال است.

فرضیه اصلی: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال منطقه ۵ شهر تهران تاثیر دارد.

جدول ۱: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال

گروه‌ها	میانگین	میانگین تفاوت‌ها	انحراف استاندارد تفاوت‌ها	آزمون t	درجه آزادی	سطح معنی داری آزمون
کنترل (پیش‌آزمون)	۱۲،۷۹	۰،۱۸۷	۱،۷۲	۰،۶۸۸	۳۹	۰،۴۹۵
کنترل (پس‌آزمون)	۱۲،۹۷					
آزمایش (پیش‌آزمون)	۱۲،۸۱	۱،۷۱۲	۲،۲۷۵	۴،۷۶۰	۳۹	۰،۰۰۰
آزمایش (پس‌آزمون)	۱۴،۵۲					

جدول (۱) نشان می‌دهد با توجه به این‌که استفاده از انیمیشن‌های داستانی در گروه کنترل ($\alpha = 0,05 > \text{Sig.} = 0,495$)، در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\alpha = 0,05$)، داده‌ها فرض صفر (H_0) را مورد تایید قرار می‌دهند، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری بین استفاده از انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال در گروه کنترل وجود ندارد. هم‌چنین نتایج نمونه‌ها در جدول (۱)، نشان می‌دهد با توجه به این‌که استفاده از انیمیشن‌های داستانی در گروه آزمایش ($\alpha = 0,05 < \text{Sig.} = 0,000$)، در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\alpha = 0,05$)، داده‌ها فرض صفر (H_0) را مورد تایید قرار نمی‌دهند، بنابراین، می‌توان ادعا نمود استفاده از انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

فرضیه اول: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت معنانشناسی کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۲: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت معنانشناسی کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
تقویت معنانشناسی	۲۰	۱۴،۳۲	۳،۷۶	۲۴،۰۶۵	۰،۰۰۰

جدول (۲) نشان می‌دهد با توجه به این‌که ($\alpha = 0,05 < \text{Sig.} = 0,000$)، در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\alpha = 0,05$)، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت معنانشناسی کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

فرضیه دوم: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت آواشناسی کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۳: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت آواشناسی کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
تقویت آواشناسی	۲۰	۱۴,۲۷	۴,۰۲	۲۵,۴۲۸	۰,۰۰۰

جدول (۳) نشان می‌دهد با توجه به این که $(\text{Sig.} = 0,000 < \alpha = 0,05)$ ، در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = 0,05)$ ، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت آواشناسی کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

فرضیه سوم: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت قواعد و دستور زبان کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۴: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت قواعد و دستور زبان کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
شناخت قواعد و دستور زبان	۲۰	۱۵,۵۷	۳,۳۲	۲۹,۶۷۴	۰,۰۰۰

جدول (۴) نشان می‌دهد با توجه به این که $(\text{Sig.} = 0,000 < \alpha = 0,05)$ ، در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = 0,05)$ ، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت قواعد و دستور زبان کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

فرضیه چهارم: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت کاربرد زبان در شرایط مختلف کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۵: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت کاربرد زبان در شرایط مختلف کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
شناخت کاربرد زبان	۲۰	۱۵,۲۵	۴,۳۲	۲۲,۳۳۱	۰,۰۰۰

جدول (۵) نشان می‌دهد با توجه به این که $(\text{Sig.} = 0,000 < \alpha = 0,05)$ ، در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = 0,05)$ ، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت کاربرد زبان در شرایط مختلف کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

فرضیه پنجم: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تکمیل تصویرها کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۶: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تکمیل تصویرها کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
تکمیل تصویرها	۴۰	۱۴,۹۵	۴,۲۴	۲۲,۲۵۶	۰,۰۰۰

جدول (۶) نشان می‌دهد با توجه به این که $(\text{Sig.} = 0,000 < \alpha = 0,05)$ ، در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = 0,05)$ ، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تکمیل تصویرها کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

فرضیه ششم: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تنظیم تصویرها کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۷: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تنظیم تصویرها کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
تنظیم تصویرها	۲۰	۱۲,۰۰	۳,۳۹	۲۲,۳۹۳	۰,۰۰۰

جدول (۷) نشان می‌دهد با توجه به این که $(\text{Sig.} = 0,000 < \alpha = 0,05)$ ، در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = 0,05)$ ، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تنظیم تصویرها کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

فرضیه هفتم: انیمیشن‌های داستانی بر تقویت طراحی با مکعب‌ها کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد.

جدول ۸: آزمون T جهت بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت طراحی با مکعب‌ها کودکان بیش‌فعال

متغیر	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	t	Sig.
طراحی با مکعب‌ها	۲۰	۱۳,۷۵	۴,۶۴	۱۸,۷۲۱	۰,۰۰۰

جدول (۸) نشان می‌دهد با توجه به این که $(\text{Sig.} = 0,000 < \alpha = 0,05)$ ، در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = 0,05)$ ، داده‌ها فرض صفر (H_0) رد می‌شود، بنابراین، می‌توان ادعا نمود رابطه خطی معناداری در تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر تقویت طراحی با مکعب‌ها کودکان بیش‌فعال وجود دارد.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌ها در فرضیه اصلی نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت هوش کلامی و غیرکلامی کودکان بیش‌فعال منطقه ۵ شهر تهران تاثیر دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج پژوهش‌های موزرمی‌نیا و همکاران (۱۳۹۷)، مقدس و فرزانه (۱۳۹۶)، کیارسی و همکاران (۱۳۹۴) و حبیب و سولیمون (۲۰۱۵) همسو است. انیمیشن به عنوان یکی از ابزارهای آموزش چندرسانه‌ای می‌تواند رویدادهای در حال تغییر در طول زمان مانند حرکت، فرایند و رویه‌ها را نشان دهد. در انیمیشن نشان دادن مفاهیم و اطلاع رسانی کلامی و غیرکلامی کاربرد ویژه‌ای دارد و سعی می‌شود تا حالات عاطفی تا حد برو نکنی هیجان یا مخفی کردن آن، سیستم گسترده‌ای از پیام رسانی نمایش داده شود. یافته‌ها در فرضیه اول نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت معناشناسی کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج پژوهش‌های رضوی و همکاران (۱۳۹۷)، کتمان (۲۰۱۷) و حبیب و سولیمون (۲۰۱۵) همسو است. کودکان هنگام تماشای انیمیشن درگیر فرایندهای شناختی هستند که به بازنمایی درونی مرتبط از محتوای نمایش کمک می‌کند و موجب تقویت معناشناسی می‌شود. یافته‌ها در فرضیه دوم نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت آواشناسی کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج پژوهش‌های کیارسی و همکاران (۱۳۹۴)، گلپزای (۲۰۱۷) و کتمان (۲۰۱۷) همسو است. مشاهده انیمیشن‌های داستانی موجب تقویت آواشناسی بیشتر کلمات در حافظه بلندمدت می‌شود و می‌تواند آواشناسی را در یادداری مهارت جبران کند. یافته‌ها در فرضیه سوم نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت قواعد و دستور زبان کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج پژوهش‌های رضوی و همکاران (۱۳۹۷)، مقدس و فرزانه (۱۳۹۶)، گلپزای (۲۰۱۷) و حبیب و سولیمون (۲۰۱۵) همسو است. مزیت استفاده از نمایش انیمیشن می‌تواند به‌عنوان عامل تسهیل‌کننده یادگیری عمل کند. بنابراین احتمالاً همراه شدن تصاویر ثابت با انیمیشن موجب شناخت قواعد و دستور زبان انیمیشن شده است. یافته‌ها در فرضیه چهارم نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت شناخت کاربرد زبان در شرایط مختلف کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج پژوهش‌های موزرمی‌نیا و همکاران (۱۳۹۷)، کتمان (۲۰۱۷) و حبیب و سولیمون (۲۰۱۵) همسو است. انیمیشن‌های داستانی ابزاری است که در طول زمان می‌تواند شناخت کاربرد زبان تقویت را تقویت کند و می‌تواند معانی عمیقی را در برداشته باشند.

یافته‌ها در فرضیه پنجم نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تکمیل تصویرها کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. نتیجه به دست آمده با نتایج پژوهش‌های کیارسی و همکاران (۱۳۹۴)، گل‌زای (۲۰۱۷)، کتمان (۲۰۱۷) و حبیب و سولیمون (۲۰۱۵) هم‌سو است. کودکان میزان تقویت تکمیلی تصویرها را که از انیمیشن‌های داستانی کسب می‌کنند. وقتی که از شخصیت‌های انیمیشن داستانی برای تکمیل کردن تصویرها به عنوان یک ابزار بهره می‌گیرند. و ترغیب می‌شوند به اینکه از تصاویر انیمیشن برای تکمیل کردن تصاویر خود از آن استفاده کنند.

یافته‌ها در فرضیه ششم نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت تنظیم تصویرها کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. این نتایج با نتایج تحقیقات انجام گرفته رضوی و همکاران (۱۳۹۷)، کیارسی و همکاران (۱۳۹۴)، گل‌زای (۲۰۱۷) و کتمان (۲۰۱۷) هم‌سو است. انیمیشن‌های داستانی در جذب کودکان بر تنظیم تصویرها اثربخش بوده است. به این صورت که هم باعث علاقه‌مندی، تمایل و سپس گرایش آنان به سمت نقاشی می‌شود. هم می‌تواند راهکار مناسبی برای مربیان جهت یاددهی نقاشی در کودکان پیش دبستانی باشد. یافته‌ها در فرضیه هفتم نشان داد که انیمیشن‌های داستانی بر تقویت طراحی با مکعب‌ها کودکان بیش‌فعال تاثیر دارد. نتیجه به دست آمده با نتایج پژوهش‌های مقدس و فرزانه (۱۳۹۶)، کیارسی و همکاران (۱۳۹۴) و حبیب و سولیمون (۲۰۱۵) هم‌سو است.

در تبیین نتایج فوق می‌توان بیان کرد برخلاف تصور عمومی، سرگرم کردن کودکان با انیمیشن، چندان هم خالی از مخاطره نیست؛ چراکه برخلاف تصور عموم مردم، هدف این انیمیشن‌ها در درجه اول، القاء سبک خاصی از زندگی و تربیت افراد براساس جهان‌بینی و ایدئولوژی الحادی است و نه سرگرم ساختن کودکان، اما این مفاهیم چنان زیرکانه و پنهان القاء می‌شوند که اکثر افراد از توجه به آن‌ها غافلند و بیشتر وجه سرگرمی و جذابیت صوری آن‌ها را مدنظر قرار می‌دهند. مربیان بر این باورند که کودکانی که مدت زمان بیشتری را صرف تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز تلویزیون می‌کنند، رفتارهای خشونت‌آمیز را منطقی‌تر و معمول‌تر می‌یابند و بیشتر از دیگر کودکان به رفتارهای پر خاشاک‌گرا گرایش می‌یابند. بنابراین انیمیشن‌سازان و برنامه‌سازان تلویزیون کشور ما باید بکوشند تا با تقویت تولیدات داخلی و البته تولیداتی در جهت سالم، تلویزیون ما را از خریداری و پخش چنین محصولاتی بی‌نیاز سازند و دنیایی بهتر را برای کودکان به تصویر بکشند.

با توجه به نتایج پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

پیشنهاد می‌شود: مربیان مهدکودک برای آموزش کودکان بیش‌فعال جهت تقویت معناسازی از روش‌های نوین از جمله انیمیشن‌های داستانی مثل عصر یخبندان استفاده شود.

پیشنهاد می‌شود: مسئولین و برنامه‌سازان سرمایه‌گذاری لازم برای توسعه و تولید انیمیشن‌های داستانی متناسب با سن کودکان انجام دهند.

پیشنهاد می‌شود: کلیه مراکز پیش دبستانی و مدارس به تلویزیون و نرم افزارهای موردنیاز جهت آموزش با روش انیمیشن‌های داستانی، مجهز شوند.

پیشنهاد می‌شود: مسئولین و برنامه‌سازان بحث کیفیت انیمیشن‌های داستانی را بررسی کنند تا مشخص شود که چه نوع انیمیشن‌هایی شناخت کاربرد زبان کودکان را تقویت می‌کند و این‌که آیا انیمیشن در رفتار کودکان تأثیر دارد.

پیشنهاد می‌شود: برنامه‌سازان انیمیشن‌های داستانی برای تقویت تکمیل تصویرها با جذابیت بالا و محتوای مناسب جهت جذب و سوق دادن کودکان بسازند.

پیشنهاد می‌شود: طراحان و تولیدکنندگان هنگام طراحی و تهیه و تولید انیمیشن‌های داستانی بهتر است اصل بخش‌بندی کردن و تفاوت‌های فردی را جهت تنظیم تصویرها لحاظ نمایند.

پیشنهاد می‌شود: مسئولان برنامه‌ریزی لازم را در انیمیشن‌های داستانی برای طراحی با مکعب‌ها استفاده کنند.

منابع

- [1] بشیر، حسن؛ جواهری، جواد. (۱۳۹۶). تحلیل انیمیشن‌های هالیوودی با رویکرد تربیتی. نشریه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱(۱)، ۸۷-۱۱۶.
- [2] داودی، حسین؛ سرلک، مهدی؛ حاتمی، رضا. (۱۳۹۲). اثربخشی روش نمایش انیمیشن بر یادگیری مفاهیم عینی و انتزاعی دانش‌آموزان ۸ تا ۱۱ ساله شهرستان اسلامشهر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز.
- [3] رضوی، عبدالحمید؛ حقیقت، شهربانو؛ واعظی، تکتم. (۱۳۹۷). رشد زبان کودکان پیش دبستانی و رابطه آن با هوش کلامی، غیرکلامی و هوش کلی. فصلنامه تعلیم و تربیت، ۹(۴)، ۱۲۰-۱۰۵.

- [4] ساداتیان، سیدمرتضی. (۱۳۹۵). هوش کلامی یا هوش زبانی و پرورش آن. مجله الکترونیکی تخصصی استعدادیابی، تقویت هوش و بازی فکری. قابل دسترسی در سایت <http://www.bamom.net>
- [5] صادقی‌نیا، سارا؛ نبی‌اسدی، مجید. (۱۳۹۴). بررسی میزان تاثیر کارتونها بر الگوهای رفتاری کودکان. اولین کنفرانس بین‌المللی هنر، صنایع دستی و گردشگری، شیراز، موسسه عالی علوم و فناوری خوارزمی.
- [6] صفورا، محمدعلی؛ افشار مهاجر، کامران؛ حسینی شکیب، فاطمه. (۱۳۹۳). بررسی ساختاری انیمیشن تلویزیونی، و ارائه الگوی تحلیل متن. نشریه هنرهای زیبا - هنرهای نمایشی و موسیقی، ۱۱۹(۱)، ۸۲-۷۱.
- [7] علمداری، امیرمسعود. (۱۳۹۶). انیمیشن هنر عصر جدید. روزنامه جام‌جم.
- [8] فتحی‌آشتیانی، علی؛ زندیه، آنیته. (۱۳۹۰). مقایسه هوش کلامی و غیرکلامی دانش‌آموزان نارساخوان - نادرست نویس با دانش‌آموزان عادی. مجله روان‌شناسی، ۴۵(۴)، ۳۶۰-۳۴۵.
- [9] قوامی، اکبر؛ حسینی، فاطمه سادات؛ محمدزاده، ملکی، بهنام؛ برهانی، حسین. (۱۳۹۱). تأثیر مشاهده مدل انیمیشنی، تصاویر ثابت و مدل ترکیبی بر یادگیری حرکتی مهارت بالالانس دو پایه دانش‌آموزان سال دوم و سوم ابتدایی شهرستان جلفا. رشد و یادگیری حرکتی _ ورزشی، ۷(۱۰)، ۱۵۶-۱۴۳.
- [10] کیارسی، زهرا؛ کیارسی، سمیه؛ کیارسی، آزاده. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر انیمیشن‌های داستانی بر رشد و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر ۱۴-۸ ساله شهرستان دزفول در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳. نشریه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۶(۴)، ۱۱۰-۹۱.
- [11] مقدس، مصطفی؛ فرزانه، فرزام. (۱۳۹۶). اثربخشی انیمیشن‌های ورزشی در رفتار ورزشی کودکان (مطالعه موردی: انیمیشن فوتبالیست‌ها). رشد و یادگیری حرکتی _ ورزشی، ۹(۱)، ۱۷۱-۱۵۷.
- [12] موزرمی‌نیا، راضیه؛ صفدری دهدزی، پروین؛ گیخایی، مهین؛ بندانی، پروانه. (۱۳۹۷). تاثیر کاربرد انیمیشن بر یادگیری درس علوم تجربی دانش‌آموزان دختر پایه ششم دوره ابتدایی شهرستان دهدز. همایش کشوری دانش موضوعی - تربیتی (دانش آموزش محتوا)، اردبیل، دانشگاه فرهنگیان استان اردبیل.
- [12] Ghilzai, Sh. A.; Ahmad, Z.; Alam, R. (2017). Impact of Cartoon Programs on Children's Language and Behavior. *Insights in Language Society and Culture*, 2 (23), 104-126.
- [13] Habib, KH.; Soliman, T. (2015). Cartoons' Effect in Changing Children Mental Response and Behavior. *Journal of Social Sciences*, 3 (1), 248-264.
- [14] Hassan, M.; Daniyal, M. (2013). Cartoon Network and its Impact on Behavior of School Going Children: A Case Study of Bahawalpur, Pakistan. *International Journal of Management, Economics and Social Sciences*, 2(1), 6-11.
- [15] Kotaman, H. (2017). Turkish prospective early childhood teachers emotional intelligence level and its relationship to their parents parenting styles. Received, 19(25). <https://doi.org/10.1080/17405629>.
- [16] Oyero, O.; Oyesomi, K. (2014). Perceived Influence of Television Cartoons on Nigerian Children's Social Behavior. *Estudos em Comunicação*, 17, 93-116.